

ISSN 1024-3143

06

M-77

MONGOLICA

AN INTERNATIONAL ANNUAL OF MONGOL STUDIES

VOL. 6 (27), 1995

MONGOLICA

AN INTERNATIONAL ANNUAL OF MONGOL STUDIES

VOL.6 (27), 1995

A Special Issue Containing the Papers of the
Sixth International Congress of Mongolists
Convened under the Patronage of
P.Ochirbat, President of Mongolia
(August 11-15.1992, Ulaanbaatar)

The Secretariat of the International Association for Mongol Studies

Олон Улсын Монгол Судлалын Холбоо
International Association for Mongol Studies

**SIXTH
INTERNATIONAL
CONGRESS
OF MONGOLISTS**

VOLUME 2

Ulaanbaatar

CONTENTS

III Салбар /section III/

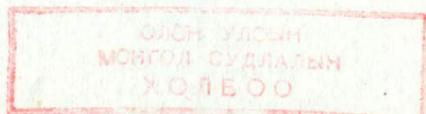
Монголоор тавьсан илтгэлүүд

Болд Д. /Монгол/, Түрэг хэлнүүд дэх монгол хэлний хэл зүйн нөлөө	7
Гаадамба Ш. /Монгол/, Монголчуудын бичгийн тухай түүхэн мэдээнүүд ба "Монголын нууц товчоон"-ы баримтууд	18
Галсан С. /Монгол/, Зэрэгцүүлсэн хэл шинжээчийн нүдээр түрэг, монгол хэлний төрөл үгсийг дахин ажиглаваас	37
Озава Ш. /Япон/, Дундад зууны монгол хэлний нутгийн аялгууны тухай	44
Омакаева Э.У. /Халимаг/, Орчин цагийн монгол хэлний өгүүлбэрүүдийн нэгжүүдийг судлах зарим асуудал	46
Сэргээ Ж. /Монгол/, Монгол овгийн нэр үүсэх зарим арга	48
Сүхбаатар О. /Монгол/, Монгол хэл зүйн бичгүүд дэх самгарди хэлний зарим нөлөө	56
Цэрэнсодном Д. /Монгол, "Монголын нууц товчооны" хятад хадмал орчуулгад орхигдсон үг хэллэгийн учир	65
Хайнал /Унгар/, Оньсогот-зүйр цэцэн үг	73
Масару Хашimoto /Япон/, Монгол хэлний зарим үгийн гарал	76
Хуан Зүн Жиан /БНХАУ/, "Хуа и и ю" толин дахь монгол хэлний үгийн эхний "h" -ийн тухай	78
Цолоо Ж./Монгол/, Монгол хэлний нутгийн аялгууны гоёл чимлийн нэр томьёо	89
Чоймаа Ш. /Монгол/, Алшаа Агааандандар бол 18-19 зууны нэрт хэл шинжлэлтэн мөн	103
Шиотани Шигэки /Япон/, Монгол хэлний анигса ба хөмсөг гэдэг үгсийн утгын хувирлын тухай	108
Зууннаст /БНХАУ/, Монгол дөрвөлжин үсгийн луу жилийн зарлиг	118

Норжин Ц. /БНХАУ/ Монгол бичгийн хэлний аа- дагаварын орчил	126
Сэцэнцогт /БНХАУ/, Дундад зууны монгол хэлний үйл үтийн үйлдвэгдэх хэв ба орчин цагийн монгол хэлний үйлдвэгдэх хэвийн харьцуулсан судтал	154
Тэгшдүүрэн Б. /БНХАУ/, Найруулгын хэрэглүүр ба найруулгын арга	165
Тэтгээ /БНХАУ/ Монгол хэлний гараахын тийн ялгалын үйл холбоо уг	175

Доклады на русском языке

Бадмаева Л.Д. /Российская Федерация/ О реконструкции картины мира по языковым данным монгольского трактат "Чжуд-ши" /Dörben ündüsün/	183
Гедеева Д.В. /Российская Федерация/, О лексике, отно- сящейся к обряду присяги в судебной практике калмыков /ХVII-XVIII вв/	191
Джамбино娃 /Российская Федерация/ Автор и повествование в романах национальных литератур монголоязычных народов /60-80-е г.г./	195
Дондуков Ш. /Российская Федерация/, К происхождению слова-этнонима "Якут"	206
Дугар-Нимаев Ц. /Российская Федерация/, Новый источник для изучения философского наследия Р.Номтоева	211
Канзава Тосо /Япон/, Сравнительное изучение "Утга чацуу хоршоо уг" в монгольском и японском языках	215
Лувсандэндэв А /Монгол/. Относительно калмыцкого слова танчи	221
Мартан-оол Ш /Российская Федерация/. Особенности речи цэнгэльских и Хубсугульских тувинцев	224
Найдаков В. /Российская Федерация/ Бурятский монголовед Базар Барадин	229
Рассадин В.И. /Российская Федерация/, О семантическом методе исследования лексики Алтайских языков	236
Солнцев В.М., Солнцева Н.В. /Российская Федерация/ Обозначение понятия "человек" в монгольских языках и ряде языков Юго-восточной Азии	242

Papers in English

Mizuno Masanori (Japan), Accusative subjects in Khalkha Mongolian	255
Junko Miyawaki. International seminar on the Computerization of traditional Mongolian script, Ulaanbaatar, August 17-20, 1992.	267
Choi Keeho (Korea), A study correlationship between the korean language and Mongolian language	275
I.de Rachewiltz (Australia), Some puzzling words in the Secret History of the Mongols	278
Wayne V.Richter (USA), Mongolian script fonts from the Macintosh (r) Personal computer	287
Hans-Peter Vietze (Germany), Blo Bzan Bstan Jin Guusis errors	302
Jan-Olof Svantesson (Sweden), Vowel Palatalization in Mongolian	311
Krueger (USA), Further remarks on the Kokeondur MS of E.T	319

IV Салбар /section IV/

Монголоор тавьсан илтгэлүүд

Акира Камимура /Япон/, Халх туулийн үйл явдлын асуудалд	323
Дэлгэрсан /БНХАУ/, Инжиниашийн монгол яруу найрагт үзүүлсэн нөлөө	329
Мандах /БНХАУ/, Монголын зан алийн үлгэр	343
Нуркаева Л /ОХУ/, 17-18-р зууны үеийн бурханы шашны туужууд хийгээд монголын уран зохиол дахь янаг амрагийн тухай сэдэв	349
Орлова К.В /ОХУ/, "Үлгэрийн номын тайлбар" гэдэг зохиолыг монголчуудын орчуулсан нь	358
Петрова М.П. /ОХУ/, Монголын орчин үеийн яруу найргийн шинэ сэдвүүд	360
Пюрбеев Г.Ц. /ОХУ/, Халимагийн баатарлаг тууль дахь орон-зүтийн бэлгэдлийн тухай	366

Сампилдэндэв Х. /Монгол/, Өндөр гэгэн	
Занабазарын тухай нэгэн домог	371
Хабунова Е.Э. /ОХУ/, Дууны нэг зүйлийн	
аажим хувьслын түүх	376
Канаока, Хидэро /Япон/, Монгол дахь бурхан	
шашны домог үлгэрийн үүсэл ба хөгжил	378
Хорлоо П /Монгол/, Ардын домог, Алан Гуа	384
Цэнд Д./Монгол/, "Монголын уран зохиолын үзэл	
сурталжуулсан түүхийг эргэн харж өгөх үнэлэлт"	390
Чүлтэм М /БНХАУ/, Д.Нацагдоржийн өгүүллэг дэх монгол	
морины дүр дүрслэлийн тухай очижүүхэн тэмдэглэл	402
Жамц Т /БНХАУ/, Туул "Жангар" ба монгол	
үндэстний баатарлаг үзэл санаа	407
Ринчиндорж Ж. /БНХАУ/,	
"Жангар"-ын үүссэн цаг үеийн тухай	417
Тэнгис /БНХАУ/, Дээд монголын ардын аман	
зохиолын бүрдэл ба хөгжил	419
Хүрэлшаа /БНХАУ/, "Найж тойны намтар"	
доторхи домгийн учир	439

Papers in English

Hidehiro Okada (Japan) The bilig literature in	
Chinggis qagan-u cadig	452
Sul, Sung-Gyung (Korea), A comparative study of	
Mongolian and Korean folk tales	472
Walter Heissig (FRG), Ancient greek influences on	
Mongol narrative motifs	481
Lauri Harvilahti (Finland) Epic composition and memory	485
Veronika Veit (FRG), Shih Kung An	
(Si Mergen Noyan-u) üliger	492

IY салбарын соёл, урлаг судлалын илтгэл

/Монголоор/	
С.Дулам /Монгол/, Дархад беөгийн	
уламжлал дахь бэлгэдэл зүй	499

Железняков А.С. /Российская Федерация/, Монгол нүүдэлчдийн соёл иргэншлийн тухай нэг хэвшмэл үзлийн асуудал	509
Зуухаа Д, Даваабаяр С./Монгол/, Зурхайн тооцон бодох аргын "чимэг" тоо	515
Капишовска Ника /Чех/, "Гүр дууны бичиг" дэх ятга хөгжмийн тухай	522
Фуки Мако /Япон/, Уламжлалт хуримын ёслол	527
Хүрэлбаатар Л /Монгол/, Монгол цам	533
Цэрэнханд Г /Монгол/, Монгол ёсонд ногац, зээгийн хоорондын харилцаа	549
Энэбиш Ж. /Монгол/, Хурай, уухайн учир	552
Дин Шу-пу /БНХАУ/, Монгол үндэстний багтлох тухай дуунуудын соёлын шинж чанар	556
Норовын Шаралдай /БНХАУ/, Чингис хааны "тэнгэр шүтлэг"-ийн тухай	559

Доклады на русском языке

Гаряева Х.Ж. /Российская Федерация/, Списки монгольского сборника "Волшебного мертвца"	568
Скрынникова Т.Д. /Российская Федерация/, Правитель /жрец/ или шаман?	572
Яцковская К /Российская Федерация/, Элементы архаики в бытующих ныне монгольских уртын дуу	595

Papers in English

Abaeva L.L (Rinchino L.L.) /Russian Fed./, Archaic roots and origin of the cult of Mongolians among the Mongols	606
Alexandre E (France), Note on the architecture of the monuments of the Tu Jue (turk) empires	609
Elizabetta Choido (Italy), The worship of the white standard (cayan tuy Sülde) in Uusin banner	618
Klaus Sagaster (Germany), The "Real Support" of the cult of Cinggis khan	627
Chung Myung-Ho (Korea), Mongolian cultural elements in Korean formative Buddhist art	634
Shibayama Yutaka (Japan), Burkhan and Kami	636